MŪSŲ PASTOGĖ

XLIII Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0698 Kaina - Price $1. 22.11.1993 Nr. 47 (2349)

Lietuva - žinios ir komentarai

Konstitucija.

Po Lietuvos Konstitucijos paskelbimo 1992 m. spalio 25 d. buvo priimtas Seimo sprendimas leidžiantis po Konstitucijos priėmimo metus laiko lengvatinėmis sąlygomis taisyti kai kuriuos jos straipsnius 3/5 Seimo narių balsų. Nuo šių metų spalio 26 d. Konstitucija galės būti keičiama tik dviem būdais: arba Seime, balsuojant du kartus su trijų mėnesių pertrauka ir kiekvieną kartą surenkant du trečdalius visų Seimo narių balsų, arba referendumu. Prieš tai, paskutinę Seimo sesijos dieną, LDDP Seimui pateikė Konstitucijos pataisą, kad žemė, vidaus vandenys, miškai, parkai gali priklausyti užsienio fiziniams ir juridiniams asmenims statyti arba eksploatuoti ūkinį objektą. Ši pataisa tesurinko 66 balsus vietoj reikalingų 83 ir buvo atmesta. Balsavime nedalyvavo opozicija, socialdemokratų frakcija, lenkų frakcija ir kai kurie LDDP atstovai. Opozicijos vadovas V. Landsbergis pareiškė:

„Valdančioji partija, sustabdžiusi sovietų nacionalizuotos žemės ir namų grąžinimą savininkams, siekė vėl įteisinti kolektyvinę žemės nuosavybę ir palikti valstietį priklausomą nuo juridinio asmens - bendrovės, o konkrečiai nuo viršininko, kaip tai buvo kolchozų sistemoje. Kartu su tuo paskutiniam balsavimui netikėtai pateiktame naujame tekste buvo siūloma leisti parduoti žemę ne tik Lietuvos piliečiams; tai būtų reiškę, jog sovietų atimtą ir dabar negrąžinamą žemę leidžiama nusavinti galutinai, kad dusyk nuskriaustas žmogus niekada nebegalėtų atstatyti teisingumo."

Sąjūdis.

Gruodžio 18 d. įvyks ketvirtasis Lietuvos Sąjūdžio suvažiavimas, kuriame bus sprendžiama Sąjūdžio ateitis. V. Landsbergis, Sąjūdžio garbės pirmininkas, pramato tris galimus Sąjūdžio reformos kelius. Pirmas - Sąjūdis tampa visuomeninio pobūdžio organizacija remianti politinę partiją - Tautos Sąjungą. Antras - Sąjūdis nutraukia savo veiklą. Trečias - Sąjūdis lieka savarankiška politinė organizacija. V. Landsbergio nuomone, trečiasis kelias būtų blogesnis. „Lietuvos rytas" konstatuoja:

Ne visi sąjūdininkai sutinka su garbės pirmininko V. Landsbergio siūlomu variantu tapti savotišku Tėvynės sąjungos priedėliu ir visiškai atsisakyti politinės veiklos.

Nepaisant skirtingų nuomonių, atrodo, kad dar šiais metais Sąjūdis nustos egzistuoti kaip politinė jėga. Tai būtų dėsninga ir būtent to, atrodo, siekia dešiniųjų partijų lyderiai ir pirmiausia sąjūdžio bazėje įkurta Tautos sąjunga. Šiai partijai, kaip ir visai dešiniųjų stovyklai, visiškai nenaudinga, kad šalia jų atsirastų dar viena dešiniąja besivadinanti politinė jėga.

Atsikūrusios Lietuvos nepriklausomybės sargybiniai - mūsų kariai, prie Parlamento rūmų.
Nuotrauka V. Kapočiaus.

* * *

Lapkričio 23-ji Lietuvos kariuomenės šventė. Švęskime ją, pagerbdami Lietuvos karius - savanorius, partizanus ir šiandien vėl budinčius Tėvynės sargyboje brolius.

Kariuomenė.

Iš Švedijos gauta dovana Lietuvos kariuomenei. Lietuvos kariams teko 10 tūkstančių aprangos komplektų su lietuviškais ženklais, 3 tūkstančiai dviračių, 13 šarvuočių, 7 džipai, 7 sunkvežimiai, 4 gaisrinės mašinos ir kt. Pasak krašto apsaugos ministro pavaduotojo, visa technika ir kiti daiktai kariuomenei labai reikalingi. 11 tūkstančių Lietuvos savanorių atiteks visi aprangos komplektai su taip trūkstamais šalmais, kastuvėliais. Kariniai drabužiai yra 1958 metų modelio, tačiau geriausiai išsilaikę iš visų dovanų. Dviračiai taip pat atrodo gerokai pasenę, tačiau patvarumas neką sumažėjęs. „Volvo" džipai ir sunkvežimiai nėra labai geros techninės būklės, šarvuočiai taip pat nenauji, nors sakoma, kad jie patogesni ir judresni už rusiškus. Sprendžiant iš gausių įvairių užsienio šalių dovanų ir ministerijos pirkinių, Lietuvos gynyba panaši į margą genį. Apie tvirtą sistemą kol kas galime tik svajoti. Pasenusią, bet dar vis reikalingą techniką gauname veltui, tačiau gali ateiti toks laikas, kai patys ieškosime, kam padovanoti - rašoma „Lietuvos aide".

Kitos žinios

* Prezidentas A. Brazauskas lankėsi Kinijoj ir pasirašė dvišalę bendradarbiavimo deklaraciją. Per interviu su Lietuvos Radiju Brazauskas pasakė, kad neužsiminė apie žmogaus teisių padėtį Kinijoje. Į Kiniją prez. Brazauskas ir jį lydintys asmenys vyko per Kazachstaną, kur susitiko su prez. Nazarbajevu ir Alma Atoje paliko laikiną Lietuvos reikalų patikėtinį V. Einorį, kuris žinomas kaip Tarybų Lietuvos vaisių ir daržovių ministras. Brazausko kelionė vyko su labai didele palyda, nes lėktuvą užsakė ir jo visas išlaidas padengė Lietuvos verslininkai su B. Lubiu (buv. LDDP min. pirm.) priešakyje.

* Išnyko prekybininkų eilės prie Lazdijų muitinės, nes beveik visos kainos Lenkijoje jau žymiai mažesnės nei Lietuvoje. Iš Lietuvos apsimoka tiktai degtinės ir cigarečių kontrabanda. Spalio mėnesio infliacija Lietuvoje buvo 7,3 procento. Praktiškai visi pagrindiniai maisto produktai pabrango 6-10 procentų.

* Lietuvoje jau aptikta suklastotų 20 ir 50 litų banknotų, kurie yra pagaminti spausdinimo būdu ir kelia didelį susirūpinimą valdžiai ir, aišku, gyventojams. Eilinis algą gaunantis žmogus pas save atradęs falsifikatą praranda savaitės algą, o pensininkai praranda beveik mėnesio pensiją. Šiuo metu apyvartoje Lietuvoje yra tiktai pirmosios laidos banknotai, kuriuos Lietuvos bankas leido spausdinti be užtenkamų apsaugos priemonių. Vėlesnio spausdinimo pinigai su daugeliu apsaugos priemonių ir ženklų, įdėtų su Australijos lietuvio K. Lyniko ekspertizės pagalba, dar nėra paleisti apyvarton.

* Lietuvos gen. prokuratūra. saugumas ir policija atliko keletą kratų buvusiųjų Vilniaus OMON darbuotojų butuose. Kratos įvykdytos tęsiant Medininkų bylos tyrimą. Per kratas rasta kai kurių daiktinių įrodymų, visi asmenys, kurių butuose daryta krata, sulaikyti, apklausinėti ir paleisti.

* Svarbi žinia Lietuvoje besilankantiems raudono vyno mėgėjams. Kirtimų gatvėje, Vilniuje, galima pirkti moldovišką sausą raudoną vyną. Kaina 2.5 Lt. už 750 mil. butelį- tiktai vienas australiškas doleris. Reklama užvardinta: „Raudoną vyną gerti sveika!"

Žinių šaltiniai: „Lietuvos rytas", „Lietuvos aidas", Baltic News Service.

Spaudai paruošė Gabrielius ŽEMKALNIS
1993 lapkričio 13.

PRANEŠIMAS

Atkreipiame malonių skaitytojų dėmesį, kad metų pabaiga jau čia pat, ir šiais metais teišeis tik 4 „Mūsų Pastogės" numeriai.

Primename, kad šventinius sveikinimus, kurie bus paskelbti paskutiniame šių metų numeryje gruodžio 21 d., laikas atsiųsti jau dabar. Iš patyrimo žinome, kad kai kurie skaitytojai sveikinimų pasiuntimą palieka paskutinei dienai, ir jų sveikinimai redakciją pasiekia, laikraščiui jau išėjus. Sveikinimo išspausdinimas kainuoja 15 dolerių. Redakcija jų lauks iki gruodžio mėn. 14 d.

Redakcija

TRUMPAI IŠ VISUR

● Čilės teismas pirmą kartą kalėjimu nubaudė aukšto laipsnio kariškius už politinius žudymus gen. Pinochet diktatūros laikais. Už buvusio komunistinės Allende vyriausybės ministro Orlando Letelier nužudymą Vašingtone 1976 metais buvęs Čilės slaptosios policijos viršininkas atsargos generolas Manuel Contreras nuteistas 7 metams, jo pavaduotojas brigados gen. Pedro Espinoza 6 metams kalėjimo. Manoma, kad apeliacinis teismas juos abu išteisins, nes ten dar įsitvirtinę Pinochet laikais paskirti teisėjai.

● Šri Lankos vyriausybės karinės pajėgos patyrė sunkių nuostolių, tamilų sukilėliams staiga užpuolus Pooneryn bazę valstybės šiaurėje. Žuvo bent 500 karių, 150 dingę, daug sužeistų. Į sukilėlių rankas pateko du tankai, keletas haubicų bei keli maži karo laivai. Nemažai žuvo ir tamilų.

● Pakistano prezidentu išrinktas Farooq Leghari, ministrės pirmininkės Benazir Bhutto šalininkas. Tai turėtų Pakistanui užtikrinti politinį stabilumą. Naujasis prezidentas žada bendradarbiauti su vyriausybe pakeičiant valstybės konstituciją, kurioje iš prezidento bus atimta teisė paleisti ministrų kabinetą. Šia teise pasinaudodamas buvęs prezidentas musulmonų teokratinės valdžios šalininkas buvo jau kartą paleidęs Benazir Bhutto vyriausybę.

● Nepalo vyriausybė nubaudė anglų alpinistų ekspediciją 100 tūkstančių JAV dolerių pabauda už tai, kad jie įkopė į Everesto viršukalnę, neturėdami tam leidimo. Šiuo metu Nepalas ima iš alpinistų mokestį už šalies gamtai daromą žalą. Septynių narių ekspedicijai toks gamtos taršos mokestis normaliai siekia 50 tūkstančių JAV dolerių.

● Pasakęs kalbą Vatikaną aplankiusiai amerikiečių delegacijai, popiežius Jonas Paulius II primynė savo ilgą rūbą, paslydo ir sunkiai krito. 73 metų popiežius susižeidė kairę ranką ir išsinarino petį.

● Palestinos išsivadavimo organizacijos pirmininkas Jasyras Arafatas pasmerkė penkių PLO narių įvykdytą žydų naujakurio Haimo Mizrahi nužudymą Izraelio okupuotoje Palestinos dalyje. Tai pirmas atvejis, kai PLO vadovas pasmerkia žydo nužudymą, palestiniečių patrioto įvykdytą.

● PLO išaiškino du Izraelio žvalgybos (MOSSAD) agentus, ėjusius atsakingas pareigas PLO štabe Tunise. Sugautiems šnipams gręsia mirties bausmė. Jie įtarti po to, kai Izraelio užsienio reikalų ministras Šimonas Peresas derybose su PLO atstovais išsidavė žinąs slaptų PLO pasitarimų detales.

● Po patirtų pralaimėjimų prieš armėnus, azerai šaukiasi pagalbos iš draugiškų musulmonų kraštų. Azerbaidžano prezidento Gaidaro Alijevo pasamdyti pagalbon iš Afganistano atvyko daugiau kaip tūkstantis kovotojų.

● Rusijoje pasibaigus parašų rinkimo terminui, 21 partija tvirtina surinkusi pakankamai parašų, kad galėtų kelti savo kandidatus Rusijos parlamento rinkimuose. Patikrinus paaiškėjo, kad aštuonioms iš jų parašų trūksta ir todėl jos iš rinkimų iškrenta. Viena iš diskvalifikuotų partijų tvirtina, kad buvo surinkusi gerokai daugiau parašų nei reikalaujama norma, bet kad jie buvo išvogti iš jos būstinės.

LR PREZIDENTAS PASISAKO

Susitikimo su Lietuvos prezidentu Algirdu Brazausku š. m. rugsėjo 27 d. Niujorke metu jam buvo įteiktas raštas, kuriame keliami Lietuvoje ir už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių bendradarbiavimo, ryšių palaikymo ir kiti klausimai, ypač liečiantys pilietybę ir okupanto atimto turto grąžinimą. Spalio 27 d. gautas prezidento Brazausko atsakymas, kurį čia spausdiname. Atsakymas adresuotas PLB pirmininkui Broniui Nainiui.

Vilnius, 1993 m. spalio 18 d.

Didžiai gerbiamas pone Nainy,

Dėkoju Jums už 1993 m. rugsėjo 27 d. laišką ir jame išsakytus opius Pasaulio lietuvių bendruomenei klausimus, kuriuos turėjome progos aptarti naudingame susitikime su valdybos nariais Niujorke.

Suprantu Jūsų susirūpinimą dėl už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių pilietybės. Noriu patikinti Jus, kad Seime dar kartą turėtų būti svarstoma ši problema. Tikiuosi, jog bus priimtas įstatymas, leidžiantis išeivijos lietuviams be didesnių kliūčių gauti Lietuvos pilietybę. Su tuo glaudžiai siejasi ir turto grąžinimas. Manyčiau, kad geriausia būtų sudaryti komisiją iš kompetentingų Lietuvos ir išeivijos žmonių, kuri pateiktų svarias ir įgyvendintinas rekomendacijas.

Esu įsitikinęs, kad užsienio lietuviams reikėtų palengvinti sąlygas įsigyjant butus, namus Lietuvoje, panaikinti biurokratinius barjerus. Neteisinga ir tai, jog iš mūsų tautiečių, ypač pastoviai dirbančių Lietuvoje, viešbučiuose reikalaujama mokėti pilną kainą kaip užsieniečiams.

Suprantu ir jautrią išeivijos reakciją į siuntų apmokestinimą. Norėčiau pastebėti, kad labdaros siuntos nėra apmokestinamos. Tam prie siuntos reikėtų pridėti pažymą, kurią užsienyje gali išduoti Pasaulio lietuvių bendruomenės skyriai ar kitos organizacijos. Paprastų siuntų apmokestinimo ribos iki 50 dolerių neliko - Vyriausybė priėmė nutarimą padidinti šią ribą iki 250 dolerių.

Pajudėjo ir kosulatų reikalai. Netrukus bus atidaryti konsulatai Sankt Peterburge ir Kaliningrade - tam jau yra atitinkami leidimai. Be abejo, norėtume steigti ir daugiau konsulatų, tačiau mus riboja finansinės galimybės.

Sudarytos sąlygos PLB atstovui Lietuvoje p. J. Gailai dalyvauti Seimo ir Vyriausybės posėdžiuose. Manau, kad tai dar labiau priartins išeiviją prie Lietuvos. Tokiu būdu galėtume išgirsti PLB atstovo balsą, sprendžiant svarbiausias problemas, susijusias su išeivija.

Lietuvos telegramų agentūra (ELTA) jau pradėjo siųsti kasdieninius informacinius biuletenius į lietuviškų laikraščių redakcijas ir kitais adresais. Ši informacijos gija, nors, neslėpsiu, gana brangiai kainuojanti valstybei, leis daugumai Šiaurės ir Pietų Amerikos lietuvių geriau jausti Lietuvos gyvenimo pulsą.

Labai įdomus Jūsų pasiūlymas suteikti galimybę už Lietuvos ribų gyvenantiems lietuviams rinkti vieną ar du atstovus į Seimą. Manau, kad šį pasiūlymą visapusiškai išnagrinės Seimo nariai, svarstydami rinkimų įstatymo pataisas.

Lietuviškoji išeivija - tai sąsaja, jungianti mūsų šalį su Europos ir pasaulio bendrija. Mūsų tautiečių patyrimas, proto ir rankų jėga nepaprastai vertingi atgimstančiai Lietuvai. Todėl Lietuvos Respublikos valdžia dės visas pastangas, kad išeivija dar aktyviau ir vaisingiau įsijungtų į šalies gyvenimą. Juk mūsų visų bendras tikslas ir darbų atrama - ne tik nepriklausomos, bet ir demokratinės, klestinčios Lietuvos valstybės vizija.

Algirdas BRAZAUSKAS

Pasiruošimas VIII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresui

VIII PLJ kongreso ruoša eina sparčiai. Rugsėjo 11-12 d. Bostono mieste įvyko PLJK ruošos komiteto posėdis, kuriame dalyvavo visi pagrindiniai kongreso programos, finansų ir reklamos skyrių organizatoriai: Paulius Mickus, Gailius Draugelis, Rūta Kalvaitytė, Darius Sužiedėlis, Rūta Virkutytė ir Sigutė Šnipaitė. Posėdžio tikslas buvo paskutinį kartą pasitarti su Rūta Kalvaityte, kuri nuo rugsėjo 13 d. perėmė Inos Balsytės pareigas kaip programos Lietuvoje koordinatorė. Rūtai Kalvaitytei Lietuvoje talkina naujai įsteigtas savanorių komitetas, kuriam priklauso Dana Baltutytė (Australija), Raimonda Bojažinskytė (Lietuva), Monika Girčytė (Lietuva; dalyvavusi VII PLJ kongrese Pietų Amerikoje), Aurelija Jakaitienė (Lietuva), Dana Migaliova (Lietuva, dalyvavusi VII PLJ kongrese Pietų Amerikoje), Sakalas Gorodeckis (Lietuva), Daina Balnionytė (Lietuva), Aidas Antanaitis (Australija) ir Audrius Giržadas (Lietuva).

VIII PLJ kongreso programa prasidės 1994 m. liepos 12 d. Vilniuje. Liepos 13-15 d. vyks jaunimo seminaras Vilniuje. Liepos 16-17 d. bus ekskursijos po Lietuvą ir stovykla prie Baltijos jūros. Šios programos dalies tikslas yra pabrėžti visų lietuvių bendras šaknis (tai išreikšta kongreso šūkyje), duoti progos užsienio lietuvių jaunimui susipažinti su Lietuvos ir Rytų Europos lietuvių jaunimu ir rinkti informaciją apie Lietuvą, kuri bus naudinga studijų dienose.

Liepos 18-22 d. VIII PLJ kongreso dalyviai keliaus laivu Baltijos jūra, aplankys Rygą, Taliną ir Helsinkį. Kelionė ne tik duos progos kongreso dalyviams pailsėti po intensyvios programos Lietuvoje, bet taip pat leis jiems geriau susipažinti ir suartėti. O svarbiausia, kelionė leis lietuvių jaunimui patirti, kaip išsilaiko ir kuo gyvena Rytų Europos lietuvių visuomenė.

Liepos 22-31 d. dalyviai keliaus po Didžiąją Britaniją, o kraštų atstovai dalyvaus studijų dienose Londone.

Studijų dienos - tai pagrindinė kongreso dalis, suteikianti progą atstovams paversti savo veiklos mintis į konkrečius projektus ir taip pat įsigilinti į savo gyvenimą lietuvių kolonijose Vakaruose. Tokiu būdu jie sugebės geriau suprasti ir įvertinti daugybę klausimų apie tai, kas mes, užsienio lietuvių jaunimas, esame ir kokia mūsų ateitis. Studijų dienų programa palies 5 pagrindinius klausimus:

1. Kokie mūsų ryšiai su Lietuva ir kokie jie turėtų būti?
2. Kaip užsienio lietuvių kolonijos gali išsilaikyti? Kokia jų stiprybė? Kas riša užsienio lietuvių kolonijas visame pasaulyje? Kaip mes per bendradarbiavimą galime viena kitai padėti?
3. Koks lietuvių visuomenės vaidmuo jos gyvenamame krašte?
4. Kaip lietuvių kolonijos gali sustiprinti savo bendruomenę? Padėti Lietuvai ir sustiprinti tarpusavio ryšius?
5. Koks Pasaulio lietuvių jaunimo

Nukelta į 4 psl.

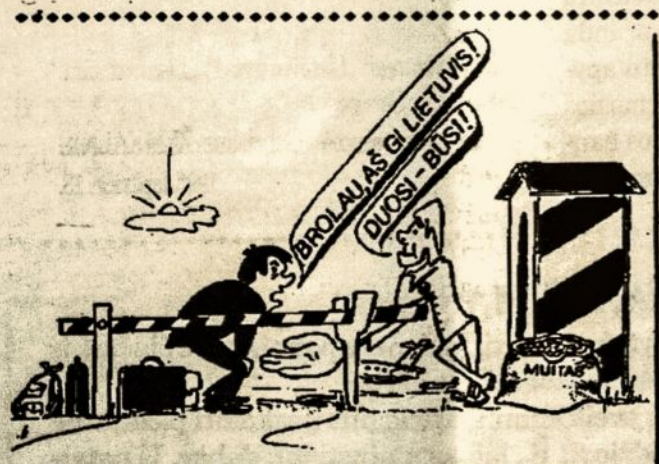

Štai kaip Lietuvos ir išeivijos santykius pavaizdavo žinomas šaržų piešėjas žurnalistas Adolfas Už a.

„Europos lietuvis"

Iš austrų spaudos

Kaip sovietų kariuomenė atėjo į Lietuvą

Gintautas SURGAILIS
Istorijos mokslų kandidatas

Sovietų kariuomenė atėjo į Lietuvą 1939 m. lapkričio 15 d. Atėjo tyliai, nenorėdama atkreipti į save dėmesio, ir be didesnių pretenzijų apsistojo Alytuje, Prienuose, Gaižiūnuose ir Naujojoje Vilnioje. Atėjo jie viešai skelbdami „draugystę ir savitarpio pagalbą“, atėjo prisidengę prievarta išgauta 1939 m. spalio 10-sios sutartimi. Lietuvos žmonės tada dar nežinojo dviejų - rudojo ir raudonojo - tironų suokalbio, tačiau liaudies išmintis jau bylojo: „Vilnius mūsų, o mes rusų“. Tai buvo visiškai aišku ir įžvalgesniems Lietuvos bei užsienio politikams. Svetimų bazių dislokacijos schema buvo padiktuota Kremliuje. Bazių išdėstymas akivaizdžiai rodė tolesnius sovietų planus: reikiamu momentu netikėtu puolimu vakarų link užimti visą Lietuvos teritoriją, visiškai izoliuoti jos ginkluotąsias pajėgas.

Į Lietuvą buvo įvesta apie 20000 sovietinių karių - 16-asis ypatingasis šaulių korpusas. Tai 3-ios sovietinės armijos 16-jo korpuso kai kurie daliniai ir 2-ji lengvųjų tankų brigada. Į Lietuvą tada įšliaužė 250 lengvųjų tankų, 34 šarvuočiai, apie 200 artilerijos pabūklų, apie 120 lėktuvų. Bazės tarpusavyje ir su Sovietų Sąjunga turėjo laisvą ryšį ir susisiekimą - Lietuvos vyriausybė jų nekontroliavo. Prie sovietų įgulų Lietuvos karinės vadovybės buvo paskirti tik ryšių karininkai: plk. J. Skorulis, plk. lt. K. Raibikis ir mjr. J. Jurkūnas.

Įvedus sovietų įgulas, Lietuvą apgaubė laukimas ir spėlionės - kas bus?.. Kas bus, daug kas jautė, kankino tik klausimas - kada? Ilgai laukti nereikėjo. Birželio 14 d. Lietuvai buvo įteiktas ultimatumas.

Birželio 15 d. apie 14 val. Lietuvos užsienio reikalų ministras J. Urbšys, tuo metu buvęs Maskvoje atsiuntė į Kauną telegramą, kurioje nurodė, kad sovietų kariuomenė pereis Lietuvos sieną birželio 15 d. 15 val. Telegramoje buvo nurodytos 6 perėjimo vietos: Eišiškės, Druskininkai, Gudagojo stotis, Druskininkėliai, Dūkštas ir Pabradė. Perėjusios sieną, sovietų karinės dalys įžengs į Vilnių, Kauną, Raseinius, Panevėžį ir Šiaulius. Kitus sovietų kariuomenės išdėstymo punktus nustatys susitikę generolas D. Pavlovas ir Lietuvos kairuomenės vadas generolas V. Vitkauskas. Jų susitikimas Gudagojo stotyje turėjo įvykti birželio 15 d. 20 val. (Tuo tarpu Maskvos radijas pranešė, kad toks susitikimas įvyks 16 val.)

Prieš išvykdamas į susitikimą Gudagojo stotyje, V. Vitkauskas Lietuvos kariams įsakė žygiuojančiai sovietų armijai „taikyti visas mandagumo ir draugiškų santykių taisykles, panašiai, kaip jos buvo taikomos anksčiau įvestai kariuomenei“.

Generolo V. Vitkausko vadovaujama delegacija, vykdama į nurodytą susitikimo su D. Pavlovu vietą, apie 15 val. pakeliui tarp Kauno ir Jonavos jau sutiko sovietų tankų koloną, važiuojančią iš Gaižiūnų Kauno link. Delegacijai važiuojant per Vilnių, mieste prie tiltų stovėjo sovietų šarvuočiai, gatvėmis žygiavo jų karių kolonos. Išvažiavus iš Vilniaus, jie sutiko žygiuojančius stambius sovietų kariuomenės dalinius.

V. Vitkauskui atvykus į Gudagojo stotį, jam buvo pateiktas pasirašyti jau parengtas protokolas dėl papildomų sovietų kariuomenės dalių įvedimo. Nors V. Vitkauskas nesutiko su kai kuriais protokolo punktais, tačiau vis tiek buvo priverstas jį pasirašyti, nes sovietų daliniai jau veržėsi gilyn į Lietuvą.

Taigi, nors sovietų vadovybė atvirą Lietuvos okupaciją stengėsi pridengti „abipusio susitarimo protokolais“ ir „sutartimis“, okupacija buvo tokia akivaizdi, kad niekam nekėlė abejonių.

Kaipgi vyko Lietuvos okupavimas?

Pirmiausia pajudėjo sovietų kariniai daliniai, buvę sovietinėse bazėse Lietuvoje. Birželio 15 d. apie 18 val. Gaižiūnų bazėje stovėjusi sovietų įgula užėmė Kauną. Prienų ir Alytaus bazių įgulos atžygiavo iki Nemuno pakraščio ties Kaunu ir išsidėstė ten. Matyt, jiems buvo duota užduotis užkirsti Kauno įgulos kariuomenės kariams kelią pasitraukti į Vokietiją arba reikiamu momentu paremti Kauną užėmusias dalis. Naujoje Vilnioje stovėjusi įgula jau apie 10 val. užėmė Vilnių.

Kiek sovietų kariuomenės birželio 15 d. peržengė Lietuvos sieną?

Istoriko A. Anušausko surinktais duomenimis, be jau 1939 metų lapkričio mėn. įvesto 16-jo ypatingojo korpuso, okupuojant Lietuvą, dalyvavo 11-os armijos 6-jo kavalerijos korpuso 4-ji V. Vorošilovo vardo, 6-ji S. Budiono vardo ir 29-ji kavalerijos divizijos, taip pat 23-ji, 126-ji, 128-ji ir 188-ji šaulių divizijos, 6-ji tankų brigada; 3-ios armijos 10-ji šaulių divizija. Yra nuomonių, jog okupuojant mūsų valstybę dalyvavo ir 11-os armijos 33-ji šaulių divizija, 21-ji tankų brigada bei 3-os armijos 22-ji tankų brigada, taip pat nežinomo numerio šaulių divizija ir tankų brigada. Pastarieji daliniai Lietuvoje neužsibuvo.

Taigi, prieš 3 Lietuvos pėstininkų divizijas, 4 artilerijos, 3 kavalerijos pulkus bei kitus smulkesnius dalinius buvo mestas ypatingasis šaulių korpusas, kavalerijos korpusas, 4 tankų brigados ir 7 šaulių divizijos. Iš viso apie 150 00 kariškių. Žinant, kad tada Lietuvos kariuomenę tesudarė truputį daugiau kaip 31 tūkst. kariškių, toks mūsų valstybei užimti atsiųstos kariuomenės skaičius rodo, kaip aukštai Lietuvos kairuomenė buvo vertinama.

Lietuvą užimti buvo numatyta 3 pagrindinėmis kryptimis (žr. žemėlapį):

Kryptis A: Švenčionys-Utena-Panevėžys-Šiauliai. Šiais keliais žygiuojanti kariuomenė didesniuose miestuose paliko savo įgulas. Šiauliuose ši grupė dar buvo padalyta į 3 dalis. Viena pasiliko Šiauliuose, kita nužygiavo į Mažeikius, trečia Telšių ir Kretingos kryptimi.

Kryptis B: Iš Ašmenos-Molodečno rajono armija žygiavo Vilniaus-Kauno kryptimi. Pagrindinės šios grupės pajėgos apsistojo Kaune, viena tankų divizija vėliau iš Kauno atvažiavo į Šiaulius, iš kur birželio 17 d. anksti rytą patraukė į Jelgavą. Grupės B šarvuoti ir motorizuoti daliniai iš Kauno nužygiavo į Tauragę ir išsidėstė palei Vokietijos sieną.

Kryptis C: iš Lydos rajono kariuomenė žygiavo Vilniaus ir Varėnos-Alytaus kryptimis.

Be šių minėtų stambių sovietų kariuomenės dalinių, kiti, smulkesni, kariniai daliniai veržėsi į Lietuvą ten, kur jiems buvo patogiau, visai nepaisydami Gudagojyje pasirašyto protokolo.

Birželio 16 d. sovietų kariuomenė jau buvo okupavusi visą Lietuvą.

Nepriklausomos Lietuvos karys - 1939 m.

Kaip jau minėjome, Lietuvos kariams sovietų kairuomenę buvo įsakyta sutikti draugiškai. O kokios nuotaikos į mūsų žemę įsiveržė ta okupantų kariuomenė? Šiandien apie tai mes, ko gero, galime spręsti tik iš to meto spaudos, to žygio dalyvių atsiminimų. Žvilgtelėkime į Baltarusijos ypatingosios karinės apygardos laikraštį „Krasnoarmeiskaja pravda“. Jo 1940 m. birželio 16 d. numeris skirtas Lietuvai ir žygiui į Lietuvą.

Kas gi ta Lietuva? Laikraščio teigimu, tai „atviros dvarininkų ir kapitalistų teroristinės diktatūros šalis...“ Iš to jau savaime darosi aišku, kad tokia „reakcinga valstybė“ negalėjo sąžiningai vykdyti savo pasirašytos 1939 m. spalio 10 d. sutarties. Laikraščio įžanginio straipsnio teigimu, „dar karo su Suomija metu Lietuvos vyriausybė vedė slaptas derybas su anglų ir prancūzų imperialistais dėl to, kad sovietų karius, kurie remiantis sutartimi, buvo jos teritorijoje, sunaikintų ir tuo pačiu pradėtų karą prieš Sovietų Sąjungą“.

Ir kituose laikraščiuose spausdinamuose straipsniuose pilamos pamazgos ant nužiūrėtos aukos be jokio sąžinės graužimo ir elementariausio padorumo. Straipsnių autoriai puikiai žinojo, kad raudonarmiečiai, nesuprasdami lietuviškai, be to, politrukų stropiai prižiūrimi ir paruošti, viskuo, kas parašyta, patikės, tuo labiau, kad laikraščio puslapiuose buvo aprašymai daugybės birželio 15 d. įvykusių (o gal ir ne?) mitingų, kur kariai, darbininkai ir valstiečiai esą visiškai pritarė „sovietų vyriausybės išmintingiems sprendimams“ ir vieningai džiaugėsi galėdami „ateiti į pagalbą kenčiančiai lietuvių liaudžiai“.

Matyt, todėl visiškai nereikia stebėtis, kad įžengę į Lietuvą sovietų kariai, tiek vadai, tiek politrukai, tiek dauguma eilinių, elgėsi kaip priešo krašte. Jie nesiskaitė nei su Lietuvos valdžios įstaigomis bei jų pareigūnais, nei su Lietuvos žmonėmis. Tik po daugelio metų kai kurię šio žygio dalyviai suprato, ką jie tada padarė ir koks buvo jų vaidmuo. 1992 m. „Izvestijų“ priede „Žizn“ vienas iš jų rašo: „Mes juos „išlaisvinome“ teroru, apgaule, persekiojimais, trėmimais. Atėjus mūsų valdžiai, jų veidus apgaubė gedulas. Mes deportavome gydytojus, inžinierius, profesorius, mokytojus, žemdirbius. Po to iš visų Rusijos kampų čia sugriuvo rusai užimti ištuštėjusios po trėmimų teritorijos. Mūsų tikslas - sumaišyti šią tautą su rusais ir visiems laikams uždėti savo leteną ant šios žemės, kad niekuomet ši tauta negalėtų atsigauti: nei jos kultūra, nei jos istorija.“

Aiškiau ir atviriau tikrai nepasakysi...

„Lietuvos rytas“, 1993.IX.1, Nr. 168

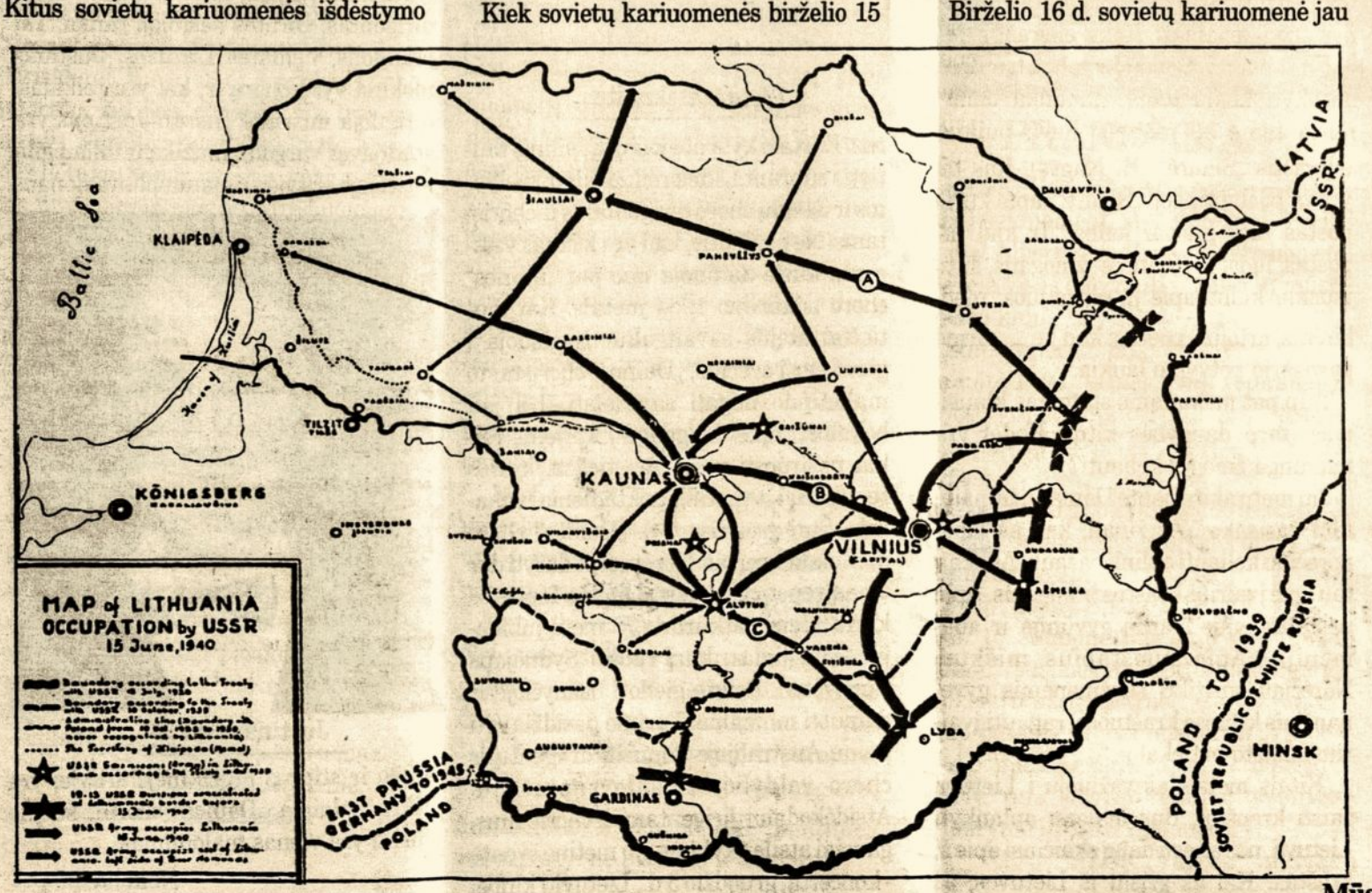

SYDNĖJAUS LITUANISTINIAI KURSAI
Kopiant į aukštesnę klasę

Jau metų pradžioje, saulei dar tebeviliojant į pajūrį ar pavėsingus gražiai žaliuojančius miesto sodus, užsiregistravę į lituanistinę klasę mokiniai supažindinami su elementariais reikalavimais: reguliarus pamokų lankymas būtinas ir pratimai-darbai klasėje - būtini. Kiekvienas individualiai atsako

Sydnėjaus Lituanistiniai kursai. Įvairių klasių mokiniai su kursų vedėja mokytoja Aldona Veščiūnaite-Janavičiene.

I-ji eilė iš k į d.: Gintas Fraser, Elena Šliogerytė, Audrė Venclovaitė, A. Veščiūnaitė-Janavičienė, Jennifer Biretaitė;

II-ji eilė: Audra Dičiūnaitė, Daina Šlioterytė, Eglė Gailiūnaitė, Daina Dičiūnaitė. Nuotraukoje trūksta Ritos Puišaitės ir Dariaus Puišos. Taip pat suaugusiųjų studentų: Kathy Henderson, Brigittos Olubas ir Susanne Russel.

už savo laikyseną klasėje. Mokinio pastangas metų bėgyje išryškina šimtai užduodamų darbų-darbelių (Assessment Tasks), o pusmetinių ir metinių egzaminų įvertinimas akivaizdžiai parodo tų

1993 m. Sydnėjaus Lituanistinių kursų abiturientė Daina Dičiūnaitė su vedėja-mokytoja Aldona Veščiūnaite-Janavičiene.

pastangų rezultatus. Ar tai bus aukštą sugebėjimo lygį pasiekęs ar tik paprasčiausius reikalavimus išpildęs mokinys, jis-ji, tvirtai nusiteikę, sieks tolimesnių studijų.

Kopiant į aukštesnę klasę, jo-jos sugebėjimas pritaikyti įsigytas žinias naujai iškylančiose situacijose, kurių įvairovės nestigs ir šių dienų kasdieniniam gyvenime, ryškina-formuoja patrauklaus charakterio bruožus. Puikius rezultatus pasiekia mokiniai sujungdami įgimtus gabumus su pavyzdingu darbštumu. Net ir aukštojo mokslo siekiantis lietuviškas jaunimas jungiasi į lietuviškojo jaunimo veiklą: bus tai arba aktyvūs ir išradingi sumanymais skautai, dramos ir tautinių šokių grupės,

Vyresniųjų klasių programon įtraukiama grožinė lietuvių literatūra: apysakos, novelės, kaip pav., „Nepabėgęs“ (R. Spalis), kur rašoma apie lietuvių emigrantų šeimą ir įvykius-problemas išeivijoje (Anglijoj, šiuo atveju). Apsakymas prasideda konfliktu tarp tėvo ir sūnaus, vidurinės mokyklos mokinio ir vystosi įtikinančiu būdu iššaukiant jauno skaitytojo smalsumą - gal net identifikuojantis jam su šio jauno žmogaus padėtim - susipažįstama su mokyklos gyvenimu: klasės draugai, jų charakteringi bruožai, mokytojo-mokinio santykiai, tėvų-sūnaus, brolio-sesers ir t. t. Arba trumpas, bet pagaunantis, taip pat iš mokyklos gyvenimo nupieštas vaizdelis „Pamoka apie Dantę“ (J. Savasis). Skaitomi - nagrinėjami įvairūs poetai. Mokinys užklausiamas: Koks eilėraštis labiausiai patiko? Kodėl? Ar galėtų trumpai apsakyti kokia tema, nuotaika dominuoja tame eilėraštyje? Pav., puikus eilėraštis „Šiaurė“ (H. Nagys). Kas tai yra ta paslaptingoji „Šiaurė“, apie kurią poetas taip gražiai kalba? Ir kad jis, poetas, ilgisi to „Šiaurės“ žmogaus, šiltu jausmu kalba apie jį, visus juos: medkirčius, artojus, poetus; kad jie „...pirmo pavasario potvynio laukia.“

Taip pat mokiniams statomas klausimas (tarp daugybės kitų): Kodėl yra naudinga žmogui keliauti?

Šių metų abiturientė Daina Dičiūnaitė taip pasisako: „Aš žinau, kad aš labai norėčiau keliauti aplink pasaulį. Aš skaitau apie įvairius kraštus ir miestus. Apie pastatus, apie įvairią gyvūniją ir augmeniją. Apie nuostabius miškus. Norėčiau susitikti su žmonėmis gyvenančiais kituose kraštuose, ragauti įvairius maisto patiekalus.“

„Kitais metais aš važiuoju į Lietuvą žaisti krepšinį. Bus malonu aplankyti Lietuvą, nes aš esu daug skaičiusi apie šį kraštą... Kai aš grįšiu iš Lietuvos, aš galėsiu papasakoti draugams apie savo kelionę. Taip pat, gale šių metų, aš važiuoju į Ameriką žaisti krepšinį. Reprezentuoju Naująją Pietų Valiją. Aš jau esu buvusi Amerikoje, bet bus malonu vėl aplankyti Ameriką ir susipažinti su amerikiečiais.“

Daina Dičiūnaitė jau yra išdirbusi planą, kaip praleisti dienas Lietuvoje. Šiais metais turėjom klasėje viešnią Moniką, vienuoliktos klasės gimnazistę iš Lietuvos (Exchange Student), su kuria galėjo aptarti detales. Kai iškilo klausimas:

D. - O ar žiema labai būna šalta?

M. - Taip, dažnai būna šalta, -20 laipsnių Celsijaus, ir man atrodo, kad australams būtų per šalta.

D. - Tiesa, Australijoje taip šalta niekad nebūna. Kaip jūs galite ištverti tokį šaltį?

M. - Mes labai šiltai apsirengiame. Namuose šildo krosnys - taip ir įprantame gyventi.

D. - Bet man vis tiek atrodo, kad žiemą yra įdomu ir linksma.

M. - Taip, taip. Vaikai prisigalvoja visokiausių žaidimų. Vaikai mėgsta čiužinėti, mėtytis sniego kamuoliais, statyti sniego senius.

Daina Dičiūnaitė pakviesta į Lietuvą 1994 metams kaipo išskirtinai gera sportininkė. Ji mano, kad besisvečiuojant Lietuvoje būtinai reikia pamatyti didžiuosius miestus - Vilnių, Kauną ir taip pat Lietuvos uostą Klaipėdą, bet yra daug įdomaus ir mažuose miesteliuose.

Šių metų lituanistiniuose kursuose mokosi įvairių klasių mokiniai: Jennifer Biretaitė, Daina Dičiūnaitė, Audra Dičiūnaitė, Gintas Fraser, Eglė Gailiūnaitė, Rita Puišaitė, Darius Puiša, Elena Šliogerytė, Daina Šliterytė, Audrė Venclovaitė. Suaugusieji studentai: Kathy Henderson, Brigitta Olubas ir Susanne Russell.

Įvairiom progom mokiniai pasireiškia scenoje per lietuvių bendruomenės įvairius kultūrinius parengimus, sumaniai režisuojant ponioms O. Maksvytienei, J. Masiokienei ir kitiems, nestingantiems entuziazmo. Taip pat klasės mokiniai noriai dalyvauja su savo rašiniais visos Australijos lietuvių bendruomenės ruošiamuose konkursuose.

Neužmirškime, kad Australija yra multikultūrinis ir daugiakalbis kraštas. Šiomis dienomis skaitėme laikraščiuose, kad šalia valstybinės anglų kalbos, net 30 įvairiausių kalbų yra įjungta į dėstomus dalykus vidurinėse mokyklose. Švietimo ministrė Virginia Chadwick su šiltu pritarimu pasidžiaugia esama padėtim..

Aldona VEŠČIŪNAITĖ-JANAVICIENĖ
Sydnėjaus Lituanistinių Kursų
vedėja-mokytoja

Žvilgsnis į „Dainos“ chorą

Greitai sueis 40 metų, kai Sydnėjaus lietuvių bendruomenėje veikia „Dainos“ choras, kuris čia atlieka dvigubą rolę. Bažnytinio choro, kaip tokio Sydnėjuje nėra. Šią spragą bažnytinių ir tautinių švenčių progomis užpildo „Dainos“ cho-

Birutė Aleknaitė

ras. Kartais kyla abejonių, ar eilinis tautietis supranta, kiek reikia laiko, sveikatos ir išlaidų choro dirigentams ir choristams. Ne paslaptis, kad yra keletas veteranų, kurie dainuoja nuo pat „Dainos“ choro įsikūrimo 1954 metais. Kai tautiečiai atėjus savaitgaliui išvažiuoja į gamtą ar į svečius, „Dainos“ choristai to malonumo negali sau leisti. Ką jau bekalbėti apie dirigentus, kuriems reikia pasiruošti prieš repeticijas, kurios reguliariai vyksta penktadienio vakarais. Štai gruodžio 5 d. „Dainos“ choro metinis koncertas. Norėtųsi padaryti dar vieną repeticiją, bet štai ateina Lietuvos kariuomenės atkūrimo 75 metų jubiliejus, minėjimas, kurį ruošia Sydnėjaus ramovėnai. Reikia giedoti bažnyčioje ir dainuoti minėjime. Turime pasidžiaugti jaunų Australijoje gimusių dirigentų ir choro valdybos reikalo supratimu. Atsidėkodami dirigentams ir choristams, gausiai atsilankykime į jų metinę šventę - koncertą, gruodžio 5 d., Lietuvių klube. Tegu tai būna mūsų ačiū jiems už atliekamą didelį kultūrinį darbą mūsų bendruomenėje.

Per eilę metų choras turėjo eilę dirigentų. Gyvųjų tarpe dar turime Jona Gaižauską ir Bronių Kiverį, ilgiausiai vadovavusį „Dainos“ chorui, staiga mirusį Kazimierui Kavaliauskui. Iš Broniaus Kiverio vadovavimą perėmė jauna choristė Birutė Aleknaitė, kuri gavo pagrindinių muzikos žinių besimokydama gimnazijoje. Tai nepaprastai muzikali, gabi mergina, kuri ant savo pečių pasiėmė atsakomybę vadovauti vyresnio amžiaus žmonių chorui. Birutės gabumai pastebėti ir darbovietėje, ji duoną užsidirba kaip H.C.F. įstaigos atstovė. Be įsipareigojimų darbovietėje, Birutė dar globoja ligonę motiną.

Justinas Ankus, kitas „Dainos“ choro dirigentas, Birutės dešinioji ranka. Tai jaunuolis, nematęs Lietuvos. Justinas mokina vyrų chorą ir, kai yra reikalas, diriguoja mišriam chorui. Justinas yra studijavęs vargonų muziką ir toliau gilinasi šioje srityje. Šis jaunuolis malonaus

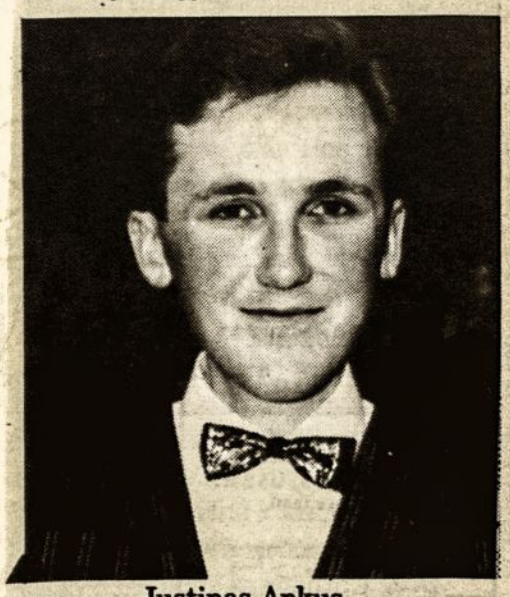

Justinas Ankus

būdo ir stiprus muzikinėje srityje, yra tikra palaima „Dainos“ chorui, su juo dirbti yra vienas malonumas.

Nukelta į 5 psl.

SPORTAS

Apiplėšta žurnalistė M. Marcinkevičiūtė

Kaip praneša Lietuvos spauda, spalio 27 dieną, grįždama vakare iš darbo prie savo namų Karoliniškėse, buvo užpulta ir apiplėšta „Lietuvos Sporto" žurnalistė Marytė Marcinkevičiūtė. Du vyrai iš nugaros jai užmetė virvę ant kaklo ir pradėjo smaugti. Jinai prarado sąmonę. Iš jos buvo pavogta: numautas auksinis žiedas, pagrobta žurnalistinė rankinė, kurioje buvo diktofonas, pinigai, nauji sportbačiai, pažymėjimai, užrašų knygutė ir kiti daiktai.

M. Marcinkevičiūtė yra gerai žinoma Australijos lietuviams, ypač sportininkams. ji pas mus viešėjo jau du kartus ir savo ispūdingais straipsniais apie Australiją ir mūsų lietuvių gyvenimą, žavėjo Lietuvos ir „Mūsų pastogės" skaitytojus. Gautame po apiplėšimo laiške ji rašo: „Aš gyva, o galėjau būti ir po žeme. Tačiau mirtis, pasirodo, manęs neima. Prie bokšto per sausio įvykius gavau gerai sprandan, dabar virvė ant sprando buvo užnerta, bet ji manęs nepribaigė. Šiaip ne taip atsistojau ant kojų, gerą pusvalandį išgulėjusi nežinomybėje ir atsidūrusi tarp dangaus ir žemės, nuo šaligatvio nuvilkta į patvorį... Dar esu neatsigavusi, dideliame strese. Naktimis negaliu užmigti, dažnai kylu iš lovos. Kai atsibudau po pasmaugimo, smarkiai bėgo kraujas iš gerklės - neturėjau nei nosinės, kuri buvo sportiniame krepšyje, nei kokio minkšto skuduro. Teko šluostytis vilnoniu megstiniu. Buvau nepanaši į žmogų. Kaklas smarkiai ištinęs, veidas apdraskytas. Gerą savaitę negalėjau valgyti, gyvenau tik arbata ir sultimis. Su rašymu irgi niekas neišeina. Svaigsta galva, kai ilgiau ką nors rašau. Gydytojai uždraudė skaityti, neleidžia žiūrėti televizoriaus. Tai manau, laikinai. Prabėgs dar savaitė, kita ir atsigausiu. Kas su manim taip barbariškai pasielgė, nežinau ir nieko negaliu įtarti. Susidoroti iki pabaigos banditams su manim nepavyko, nors ir gulėjau be sąmonės, bet atsibudau su odine striuke, man dovanota, ir užsienietišku laikrodžiu. Matyt, jų „operaciją" kas nors sutrukdė, juk buvo ne naktis, žmonės iš darbo ėjo namo.

Šita virvė ant kaklo ir apiplėšimas mane labai neigiamai paveikė. Savijauta ir nuotaika kaip po artimo žmogaus laidotuvių. Esu nusivylusi mūsų gyvenimu, o taip norėjosi laisvoje Lietuvoje laisvai pagyventi. Esam viskuo įbauginti - žurnalisto V. Lingio nužudymas sukrėtė visą Lietuvą. Per Vėlines iš kapų pavogtas rašytojo invalidų draugijos pirmininko Jono Mačiukevičiaus automobilis, miestuose siautėja gaujos. Ir niekas jų nebaudžia, nesodina kalėjiman. Policija su tais banditais virvute susirišusi... Telieka tik laukti ir laukti.

Australijos lietuviai sportininkai ir visi draugai nuoširdžiai užjaučia mūsų artimą draugę Marytę ir linki kuo greičiau jai atsigauti fiziniai ir dvasiniai.

Ant. LAUKAITIS

Dviratis - geras daiktas!

Sydnėjuje šnekama, kad akademikė Kristina Katauskaitė iš Sydnėjaus į Newcastle dviračiu „nuspaudė" per pusę dienos. Tai bent sportas.

R.

LAIŠKAI REDAKCIJAI

Gerb. Redaktoriau,

Kiek atsimenu, š. m. gegužės mėnesio vienoje iš M.P. laidų buvo paskelbta „Medicinos" žurnalo vyr. redaktoriaus Dr. Z. Satkevičiaus kreipimasis į lietuvių bendruomenę, ypač į gydytojus, prašant paremti „Medicinos" žurnalą jį užsisakant. Kaip matot iš pridėto laiško nuorašo, žurnalą užsisakė tik trys asmenys. Vyr. Red. bando dar kartą kreiptis į lietuvių bendruomenę, ypač gydytojus, prašydamas paremti jo redaguojamą žurnalą jį užsisakant.

Nežiūrint, kad žurnalas skiriamas specialiai gydytojams, kai kurie straipsniai turėtų būti įdomūs ir suprantami ir ne gydytojams. Pav., Nr. 6 Dr. Dalios Grinkevičiūtės autobiografiniai prisiminimai negali būti neįdomūs visiems (nuorašą pridedu).

Baigdamas drįstu išreikšti savo nuomonę dėl išeivių ir tėvynėje gyvenančių tautiečių, ypač kas liečia Tėvynėje esančias politines partijas ir vyriausybes ir išeivijos vadovus. Susidarė man įspūdis, kad ypač pastaruoju laiku išeivija - jos vadovai mokina tautiečius Tėvynėje kaip tvarkytis, pareiškia daug kritikos ir stengiasi būti labdaringais, reikalaudami padėkos ir kartais susiginčija net piktokai, kai už labdarą - materialias aukas ne tam, o kitam viešai padėkojama.

„Medicinos" vyr. redaktorius prašo, ne pamokų ar labdaros, o patarimų straipsnių formoje ir paramos (ne labdaros) užsisakant jo redaguojamą žurnalą.

Man atrodo, kad išeivijos, o ypač vadovų, santykiai su Lietuva daug labiau pagerėtų, jei Dr. Z. Satkevičiaus pageidavimai būtu vykdomi ir kitose srityse.

Lietuvai reikia patarimų ir paramos, padėjimo, aktyvaus išeivijos įsijungimo į kultūrinius ir ekonominius politinius veiksmus, o ne pamokų ir labdaros.

Žvilgsnis...

Atkelta iš 4 psl.

Justinas duoną užsidirba Westpac Banke, kaip „Administration Officer Government Business" įstaigoje. Tris vakarus į savaitę lanko universitetą ir ruošiasi bakalauro laipsniui komercinių studijų srityje. Kurį laiką sekmadienio vakarais vargonavo Sydnėjaus St. Marys katedroje. Dabar pasikeisdamas sekmadieniais vargonuoja savo parapijos bažnyčioje, Carlingford'e.

Tai jauni perlai mūsų bendruomenėje, kuriems būtinai pasakykime ačiū gruodžio 5 d. atsilankydami į jų koncertą.

Kor.

PAGALVOKIME

Tautinė mirtis

Daug prirašyta apie nacionalizmą kaip neigiamybę. Jis apibūdinamas, kaip savo tautos kėlimas virš kitų tautų. Pavyzdžių tautų istorijoje netrūksta. Vienas iš ryškiausių, tai vokiškasis nacionalizmas, trumpai nacizmu vadinamas. Jam valdant, žuvo milijonai žmonių, tarp jų nemažai lietuvių.

Sovietmečiu žodis tauta nebuvo populiarus, o tautinis, pakeistas nacionaliniu. Koks tarp jų skirtumas? Tai tik požiūrio reikalas. Patriotas žiūri vienaip į tautą, o nacionalistas (šovinistas) - kitaip.

Nuo pat mažens mums buvo skiepijama tautos meilė. Jos išugdymui naudojami įvairiausi atributai: vėliavos, herbai, ženklai, dainos, himnai. Ypač didelį tautinį ugdymą atlieka mokyklos, institucijos ir universitetai ir juose veikiančios organizacijos. Išugdyta tautos meilė tampa stipria atspara nutautėjimo pavojams. Mums patiems tai teko patirti išeivijoje. Kai tautinis sąmoningumas silpnas, nutaustama greičiau; prisimama svetimos tautos kalba, papročiai ir gyvenimo būdas. Tai pirmieji tautinės mirties simptomai.

Mums atsidūrus Vokietijoje, o po karo susibūrus į DP stovyklas, nebuvo jokio pavojaus prarasti savo tautinį identitetą, nes gyvenome lyg savame krašte: sava stovyklos vadovybė, mokyklos, organizacijos ir spauda.

Emigracijai mus išsklaidžius po visas pasaulio šalis, susilpnėjo ryšiai, o svetima aplinka veržėsi į mūsų gyvenimą, slopindama visus tautinius jausmus. Tvėrėmės gelbėtis. Pradėjome organizuotis, leisti savo kalba laikraštį. Šio krašto valdžia stengėsi įvairiais būdais varžyti mūsų tautines aspiracijas: įsakydama ketvirtadalį mūsų skurdžios spaudos skirti anglų kalbai. Vadino mus įvairiausiais vardais, pašiepdami atsivežtą gyvenimo būdą ir kalbą. Ragino kalbėti angliškai. Koks absurdas!? Kalbėti kalba, kurios nemokame!

Kažkas, šio krašto valdžios viršūnėse pastebėjo, kad asimiliacinis spaudimas iššaukia stipresnį pasipriešinimą. Ieškota naujų kelių nužudyti mūsų tautinę sąmonę. Su valdžios palaiminimu gimė etninės grupės, tikrumoje buvusios tautinės mažumos. Daugiakultūros vardu peršama jau integracija, ne asimiliacija, nes asimiliacija yra visiškas tautinės sąmonės sunaikinimas. Nors integracijos politikos tikslas tas pats, bet jos procesas ne toks drastiškas; švelnesnis, leidžiant pasilikti charakteringesnes savo tautos žymes. Integracijai daug sunkiau atsispirti, nes viena ranka duodama, o kita dvigubai atsiimama.

Daugiakultūrinės politikos propcesas pamažu naikina mūsų tautinį sąmoningumą, įterpdamas tarptautiškumą.

Neseniai Vienoje įvykusioje Europos Tarybos konferencijoje dalyvavo ir Lietuvos atstovai: prez. A. Brazauskas, užsienio reikalų ministras P. Gylys ir patarėjas užsienio politikos klausimams Justas V. Paleckis. Savo kalboje prez. A. Brazauskas tarp kitko pasakė: „Jeigu Lietuvos tautinė sudėtis kitokia nei Latvijoje ir Estijoje, čia didelis nuopelnas tų respublikos vadovų, kurie prieš kelis dešimtmečius atsilaikė prieš nutautinimo politiką." („Europos lietuvis" Nr. 41). Kaip patogiai ir sumaniai segamasi plunksna į savo skrybėlę, pamirštant visus tuos, kurių gyvybės auka (partizanai) ir ištremtųjų kančia išlaikė dar nepriklausomybės metais įdiegtą tautinę sąmonę ir savo tautos meilę. Apie tai nė žodžio. Praeities nuopelnai sau, o nuodėmės - politiniams priešams!

Kai fiziškai miršta mums artimas ir brangus asmuo, mes liūdime, išlaikydami jo garbingą atminimą.

Kai dvasiškai miršta mūsų tautos asmuo - išgyvename skaudų praradimą.

It.

Žurnalą galima užsiprenumeruoti arba tiesiai siunčiant $ 50 banko čekį redakcijai arba pasiųsti privatų čekį šiais adresais:

A. Kramilius, 83 Queen Str., Canley Vale, 2166 N.S.W., tel. 727 3131 (p. A. Kramilius atstovauja keletą Lietuvoje leidžiamų spaudinių ir mielai sutiko atstovauti ir „Medicinos" žurnalą.)

Arba mano adresu: Dr. A. Viliūnas, 151 Belmore Road, Whalan, N.S.W. 2770, tel. 625 5981.

Dr. A. Viliūnas

Informacija

PRANEŠIMAS

MLSK „Varpas" ruošia sporto dieną ir BBQ sekmadienį, lapkričio 28 d. 1 val. popiet Albert Park Krepšinio stadione ir kviečia visus dalyvauti ir paremti mūsų sporto klubą.

Štai numatyta programa:

1 aikštė 1 val. popiet vyrai veteranai-1 prieš vyrus veteranus-2; **2 val.** popiet „Varpo" vyrai prieš „Varpo" jaunius vyrus;

V aikštė 2 val. popiet krepšinio treniruotė visiems jauniems, norintiems dalyvauti ateinančioje sporto šventėje

3 val. popiet B.B.Q.

Po to stadione bus taip pat proga visiems susimokėti sporto klubo nario mokestį ir užsiregistruoti sporto šventei. Taip pat bus galima nusipirkti „Varpo" klubo marškinėlius (apie 12 dolerių), kurie bus dėvimi sporto šventės atidarymo ir uždarymo metu.

MLSK „Varpas" valdyba

AUKOS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDUI

40 dol. Juozas Balčiūnas, Vic. (1730) a.a. Rozinos Jablonskienės ir a.a. Jono Valaičio atminimui.

Ačiū

Vincas Ališauskas
AL Fondo iždininkas

PATIKSLINIMAS

Dr. A. Spalio straispnyje „Kad sveikai gyventume" („M.P." Nr. 46), kur sakoma, kad vitaminams reikėtų išleisti „$30 per metus", yra klaida. Turi būti: „$30 per mėnesį".

Suinteresuotus atsiprašome.

Red.

Kaip tampama albinosais

Zigmas STANKUS

„MP“ Nr. 41 tilpo J. P. Kedžio Zigmo Stankaus knygos „Kaip tampama albinosais“ recenzija. Čia tos knygos ištrauka.
Ištraukoje esą grubūs žodžiai išleisti, paliekant tik jų pirmąsias raides, išleidimą pažymint daugtaškiu.

Red.

Pora dienų išbuvę bazėje, vėl „šukavome“ aūlus. Šarvuota kolona įvažiuodavo į aūlą, išsiskirstydavo į sektorius, kiekvieną akimirką pasiruošusi palaikyti mus ugnimi. Bet aūlai buvo pustuščiai - likę seniai, kurie nebegalėjo išbėgti.

Mes „šukavome“ - įbėgdavome į namus, paviršutiniškai apžiūrėję juos, „nacionalizuodavome“ rastus juose magnetofonus, gyventojų laikrodžius ir pinigus.

Įbėgęs į vieną namą, išgirdau žingsnius antrame aukšte, radau pasirengusį į gatvę šokti „duchą“. Jei būčiau pavėlavęs nors akimirką, jis būtų dingęs tvorų labirinte. Nutvėriau jį jam jau visai netikėtai ir, staiga prirėmęs automatą prie peties, šūktelėjau:

- Dreš! Inža bia! (Stok! Ateik čia! - afg.)

Jis akimis išmatavo atstumą iki manęs, žvilgtelėjo į apačią (aš prisitaikiau jam į krūtinę) ir, matyt, nusprendęs, jog kulka bus greitesnė, atsistojo, priėjo prie manęs. Buvom vienu du. Vienas prieš vieną. Tik aš ginkluotas, jis ne. Jo akys degė malšinamu pykčiu ir apmaudu. Dėl viso pikto nutvėriau jį už krūtų ir rėžiau į sieną. Kol jis gaivaliojosi nuo smūgio, patikrinau kišenes. Jose radau dokumentus, kurių nuotraukose jis karininko uniforma su nematyta kokarda (skiriamas ženklas) kepurėje.

- Štai ko tu, paukšteli, bėgi?! - nudžiugau, ir kai drumzlės akyse išsiskaidrino ir atsirado baimė, nusivariau jį su savimi. Parodžiau jo dokumentus vyr. leitenantui Prochorenkai, išreiškęs savo nuomonę - Amino armijos karininkas, jei slapstosi - išvien su dušmanais.

Bet Prochorui buvo įkyrėjęs vienas senis, kuris sukosi apie jį, vis kartodamas;

- Paisa... paisa... (pinigai).

Prochoras nesuprasdamas keikėsi ir grasino seniui kumščiu, o mes šypsojomės, supratę padėtį: kažkuris iš mūsiškių atėmė jo pinigus, atėjo žmogus skųstis karininkui, o tas afganietiškai nė bum bum.

Su mano atgintuoju buvo 10 belaisvių. Visi „patikrinti“: nusegti laikrodžiai ir paimti pinigai.

Kurį laiką belaisvius varėmės kartu, po to, nors mes labai piktinomės, Prochoras liepė visus paleisti. Mėginau prieštarauti, kad maniškis - karininkas. Bet Prochoras tik mostelėjo ranka.

- Suskis, bailys, š..., sūtrauka! - keikiau jį susiriesdamas. - Dreba dėl savo š... ir nori užsitikrinti sau gyvybę, jei papuls į rankas „duchams“. Paškos nebėr, o jis kuilys, - geras. Mūsiškių negaila, o „duchus“ paleidžia. Oi, kaip aš džiaugčiaus matydamas, kaip dušmanai jo k... smulkina kaip svogūną!

Bet pasigirdo įsakymas: „Rikiuot pirmam skyriui“, ir uždariau savo srėbtuvę. Išklausęs įsakymo, mūsų skyrius atsiskyrė nuo pagrindinės grupės ir patraukėme „šukuoti“ aūlo dalies. Nuo vieno namo stogo pamatėm kukurūzų lauku mūsų link einant apie 50 ginkluotų „duchų“.

Skyriui vadovaująs kuopos politvadas leitenantas Zdobinas paskirstė mus į dvi dalis. Viena dalis - 6 vyrai, sustiprinti AGS (automatinis granatsvaidis), kuris šaudo 200g granatomis iki 3 kilometrų. Sprogusi granata palieka vadinamąją spindulio mirties zoną. Tik gaila, kad ASG-nikas buvo pamiršęs pasiimti optinį taikiklį jam.

Likome penkiese prie namo.

Aš užlipau ant stogo korektiruoti esančio mūsų grupėje 82 mm minosvaidžio ugnies. Paleido vieną miną. Aplink vien aukšti medžiai, nematau, kur sprogo nukritusi mina.

- Arčiau ir dešiniau, - šūktelėjau.

Vėl sprogimas, bet vėl nieko nematau.

- Dar arčiau!- šaukiu.

Vėl sprogimas, šaukiu, kad dar ir dar arčiau varytų, tikėdamasis išvysti sprogimą, bet minosvaidininkai ėmė šaukti, jog vamzdis ir taip tiesiai vertikaliai stovi, ir miną paleido. Akimirksniu neliko mūsų nė vieno. Mina nukrito ir sprogo 20-25 m nuo mūsų užimtos pozicijos. Po sprogimo vėl visi iš kažkur atsirado ir „baksnojo“ artileristui už neperspėjimą, kad mina gali kristi ant mūsų pačių galvų.

Kol nuo stogo stebėjau kukurūzų lauką, kažkuris uždegė namą, ir aš jau degančiais laiptais išbėgau lauk. „Uždegėjui“ trenkiau į snukį.

Namas degė, ir mums neliko nieko kito, kaip ieškoti politvado grupės. Juos radom neblogai įsitaisiusius. Užėmėm žiedinę gynybą ir laukėm dušmanų.

Staiga iš kažin kur atsirado paauglys. Pamatęs mus, ėmė bėgti. Kažkuris šūktelėjo:

- Jis mus išduos, - ir visi ėmė šaudyti į jį.

Bet kulkos jo nekliudė, o jis bėgo į kukurūzus, šaukdamas kažką panašaus į „fašist“.

Usov pritūpė ant vieno kelio, gerai prisitaikė ir paguldė jį, nepribėgusį iki kukurūzų vos keleto metrų.

O dušmanus pamatėm už poros kilometrų kopiančius į kalną. Matyt, kukurūzų lauku jie padarė lanką, apeidami mus. Vytis buvo beprasmiška, todėl apšaudėm iš AGS.

Visų aūlų pagrindinėse gatvėse - daugybė nedidelių krautuvėlių, vadinamų kantinais. Užrakinti būdavo mažomis kiniškomis spynelėmis ir atidaryti jas nebūdavo didelio vargo. „Šukuojant“ aūlus, pirmiausias mūsų dėmesys buvo kantina. Tiksliau jose esančios prekės. „Nacionalizuodavom“ cigaretes, degtukus, pyragus, kartais - tiesiog maišais ryžius, miltus, cukrų. Visos šios prekės paįvairindavo skurdų sovietinio kareivio maisto racioną. Be to, „trofėjų“ kiekio niekas nekontroliavo. Galima buvo dalį „nacionalizuotojo“ cukraus dar kartą „nacionalizuoti“ ir vėliau paversti „braške“.

Tarp kuopų būdavo tarytum lenktyniavimas, - kuriems bus paskirta „šukuoti“ aūlo centrą, t. y. kantinų gatvę. Ir jei kuri kuopa kelis kartus iš eilės gaudavo įsakymą „šukuoti“ centrą, kitos kuopos jiems patyliukais pavydėdavo ir pusbalsiu vadindavo „s...laižiais“. O laimingieji rodė mums savo užpakalius ir pliauškino lūpomis... Karininkai žinojo apie atvirą plėšikavimą, bet į visa tai žvelgė pro pirštus, tarytum į vaikiškas išdaigas ir mielai imdavo mūsų dovanojamas cigaretes.

Per operacijas, ypač daugiadienes, būdavome tepaluotais, išplyšusiomis sagomis kombinezonais, snukiai neprausti, neskusti, o rūkėm „Marlboro“, „Kent“, „Eve“.

Kartą viename aūle, jos centru pražygiavus žvalgybinei kuopai, važiavome visa kolona. Kantinų durys buvo visiškai atviros, prekės, kurių nebesugebėjo pasiimti žvalgybinė kuopa, tarytum pačios prašėsi į mūsų kuprines. Mes šokinėjom iš važiuojančių mašinų ir paskubomis grūdome, tiksliau „nacionalizavome“, prekes. Kol radau dar šį tą turintį kantiną, kol apsiprekinau, kolona gerokai pavažiavo į priekį, ir aš, bijodamas atsilikti nuo savo mašinos, puoliau pro kantino duris ir kaktomuša susidūriau su bataliono vadu, sėdinčiu ant savo ryšio mašinos „Soroka“. Bataliono vadas nusišypsojo, žiūrėdamas į mane.

„Įklimpau“, - pagalvojau, nes jaučiausi tarytum be kelnių: iš kuprinės kyšo keli blokai cigarečių „Red White“, kurias grūdau, nenusiimdamas kuprinės, o abiejose rankose po arbūzą.

- Vieną duok šen, - pagaliau tarė, - o visa kita padėk, iš kur paėmei...

- Klausau! - šūktelėjau, įbėgau įparduotuvę. „Š... aš tau paliksiu“, - pagalvojau ir, palaukęs, kol „Soroka“ nubirbs, išbėgau iš parduotuvės. Aplinkiniais kiemais pasivijau savo mašiną.

Visas „nacionalizavimo“ procesas, po kurio ištuštėdavo ne tik kantinai, bet ir vietinių kišenės, dingdavo laikrodžiai, be to vištos ir viskas, kas valgoma, truko neilgai. Iš TSRS delegatų suvažiavimo grįžęs garnizono vadas mūsų pulką smarkiai kritikavo, sakydamas: kur praeina desantas, ten lieka tik griuvėsių krūva ir nė gyvos dvasios - sukėlė mums smagų juoką, bet pulko vadovybei, matyt, buvo įstatyta klizma, ir buvom griežtai perspėti dėl plėšikavimo, namų padeginėjimo.

Ir toliau buvo peršama neoficiali moralė - geras afganas - tik negyvas. Visi jie dušmanai. Nespėja išbėgti į kalnus - mušasi į krūtinę, sakydami - dust (draugas), o kalnuose jis mums - dušman (plėšikas). Štai ir atskirk, nemokėdamas kalbos, - dust jis ar dušmanas.

Susitikimas su (nebepamenu kokio) SSRS suvažiavimo delegatu baigėsi tuo, kad daugelis ėmė rimtai siūlyti - šaudyti visus afganus iš eilės. Tuščius aūlus ir miestus apgyvendinti tokiais pat „duchais“, tik sovietiniais uzbekais ir tadžikais. Tada karas ir bus baigtas. Garnizono vadas tik skėstelėjo iš nevilties rankomis - atseit kalbu kaip su žmonėmis, o čia pusgalvių gauja. Ir pokalbis buvo baigtas.

Per pirmąsias operacijas, prieš įeinant į aūlą, būdavo artilerijos parengimas - mūsų pulko art. divizionas, kurį sudarė 122 mm haubicos ir 120 mm minosvaidžiai, apšaudydavo aūlą, kalnus. Ir po to eidavome „šukuoti“ išdaužyto aūlo.

Vėliau buvo uždrausta artilerijai šaudyti į gyvenamuosius punktus, bet galėjo pliekti į kalnus kiek širdis geidžia ir tik išskirtiniais atvejais į aūlus.

O aūluose savo ugnimi mus palaikydavo sraigtasparniai, kuriems apšaudymo kryptį nurodydavome raudonomis raketomis.

Sovietų armijos veiksmai kaskart vis humaniškėja - buvo uždrausti adatiniai sviediniai, skeveldriniai fugasiniai, napalmas ir fosforinės bombos. Be to, šaudyti arba mušti belaisvius.

Pirmojo ar antrojo pulko operacijoje buvo numuštas mūsiškių MI-8 sraigtasparnis, lakūnai žuvo sudegdami. Vėliau atskridę sraigtasparniai mėtė ant gyvenamųjų vietovių benzino ar napalmo kanistrus ir juos krentančius sprogdino ore, degindami viską iš eilės. O vakare, nusileidę prie mūsų laikinos stovyklos, į dvi gertuves techninio spirito išmainė 13 belaisvių dušmanų. Pakilę keletą dešimčių metrų, pakibo ore ir išmetė gyvus belaisvius lauk.

Bataliono, kuriame tarnavau, ketvirtoji kuopa, imdama vieną aūlą, neteko daugiau kaip pusės karių. Aūlą užėmė ir paėmė į nelaisvę 12 dušmanų. Iš penkių kuopos karininkų likę du, vienas iš jų karate instruktorius, prisigėrė, ėmė mušti belaisvius - kuris iš pirmo smūgio išnarins „duchui“ žandikaulį. Instruktoriui sekėsi geriau. Tarp belaisvių „duchų“ buvo puskarininkis ir sąjungoje baigęs karininkų mokyklą afganų karininkas, perėjęs į dušmanų pusę. Juos mūsų karininkai pasiliko „desertui“. Kai visi eiliniai dušmanai įgijo į krantą ištrauktų plekšnių fizionomijas, ėmėsi karininkų.

- Ką tu darytum, jei ne tu, o aš būčiau pakliuvęs tau i nelaisvę? - paklausė kapitonas Primenko dušmanų karininką.

- Aš tau gyvam odą nulupčiau, - ramiai atsakė nebloga rusų kalba.

- Odos aš tau nelupsiu, tik pakarsiu... - nuolaidžiai tarė kapitonas Primenko, o seržantas Tkačiukas jau ruošė kartuves.

Karininkas sudrebėjo visu kūnu, bet pasigailėjimo neprašė, nors musulmonui baisiausia mirtis - pakorimas. Kilpa užveržia gerklę, per kurią pagal musulmonų tikėjimą turi išeiti siela pas Alachą...

Pakorę karininkus, eilinius dušmanus numetė nuo stataus kalno, įkišdami į kišenę granatą su ištrauktu žiedu...

Vieną dieną mus pakeitė kiti. Grįžome į bazę. Susimetame pinigų iš „nedarbinių pajamų“ arba pardavę „nacionalizuotą“ operacijose turtą. Nusiperkame degtinės ir čars. Po komandos „miegot“ susirenkame vienoje palapinėje. Išstatome jaunus į „zeksą“ - savąją sargybą.

Luzinas ir Tolstovas „muša kasiakus“ - sutrupina labai smulkiai narkotinę medžiagą. Iš papiroso ištrupina į delną tabaką. Pusę ištrupinto tabako sumaišo su sutrupintu čars ir atsargiai surenka mišinį į ištuštintą papirosą. Papiroso galas užsukamas. Tokia dozė vadinama „norma“. Bet galima paruosti ir „čistagon“ - gryną čars.

Bet mums tinka ir „norma“. Tyli komanda „sprogdink“, ir iš anksto numatyti uždega papirosus.

„Kasiakas“ veltui nerūksta - jis keliauja is rankų į rankas. Paėmęs jį, įstatau tarp mažylio ir bevardžio pirštų, pirštus nestipriai sulenkiu į kumštį ir per nykščio ir rodomojo pirštų sudarytą skylę kartu su pašaliniu oru su trumpais pertrūkiais darau labai gilų įkvėpimą ir iš karto perduodu kitam, o pats darau trūkčiojantį iškvėpimą.

Taip „kasiakas“ apkeliauja du kartus aplinkui, nes mes visi pasidaliję į grupes

Nukelta į 7 psl.

PADĖKA

Teresei Reisgienei 1993 m. rugpjūčio mėn. 10 d. amžinybėn iškeliavus, susilaukėm daug užuojautų. Pamatėm, kiek daug Teresę pažinusiųjų ją dar prisiminė ir mus užjautė. Dėkojam visiems, kurie iš J.A.V., Vokietijos, Lietuvos ir Australijos telefonu ir laiškais pareiškė mums užuojautą.
Dėkojam visiems, kurie per mūsų gyvybės laidą - „Mūsų pastogę" pareiškė savo užuojautą.
Dėkojam krematoriume skaičiusiems apeigyno lietuviškuosius tekstus, ten žodžiu atsisveikinusiems ir prisiminusiems Teresę visuomeninėj veikloj.
Padėka visiems Teresę išlydėjusiems už amžinybės užuolaidos ir apsilankiusiems jos paliktuose liūdesio namuose.
Jūsų visų nuoširdumas liks mūsų atmintyje.
Liūdesyje

Jurgis ir Rimantas REISGIAI,
Jūratė FRASER,
Gražina KATAUSKIENĖ

A. † a. BRONEI OŽELIENEI
mirus, jos vyrui Jonui , sūnui Stasiui ir jo šeimai, bei sūnui Petrui reiškiame gilią užuojautą ir kartu liūdim.

MLSK „Varpas"

Kaip tampama albinosais

Atkelta iš 6 psl.

po tris kiekvienam „kasiakui".

„Bzinktelėjo". Tolstas ima gitarą ir, švepluodamas per išmuštą ligoninėje priekinių dantų skylę, uždainuoja tūkstantį kartų girdėtą, bet labai tinkančią šiuo momentu dainą.

O Luzinas, apimtas narkotinio juoko priepuolio, pasakoja tūkstantį kartų girdėtą anekdotą - kaip žmogus papuola į negyvenamą salą, pas vienakį milžiną narkomaną, milžinas ruošia „kasiaką" - trupina čars, o žmogelis, taip pat narkomanas, pristojęs prašo milžino mažo trupinėlio čars. Nebeištvėręs milžinas meta žmogeliui mažytį trupinėlį, o žmogus, vos sugavęs glėbyje neišsitenkantį gabalą, dėkoja, nuo svorio vos išstenėdamas „ačiū"...

Kol jis pasakoja šitą anekdotą, jam praeina kelios juoko bangos - patį finalą jis kartoja daug kartų, vis sprogdindamas akis rodo, kaip žmogelis pagavo gabalą ir kaip taria „ačiū". Juoko banga ir vėl „ačiū". Mes visi, esantys „kaife", raitomės iš juoko. Juokiamės iki pilvo raumenų mėšlungio, ir po kiekvieno „ačiū" su nauju įkvėpimu oro į plaučius vien pratisas juokas, iki pamėlynavimo, tol, kol vos nenutrūksta nuo pertempimo akių kraujagyslės. Niekas nebeturime jokių kompleksų - nebijome rodyti nei bjaurių dantų, nei baisių burnų, juokiamės taip, kaip mums skyrė gamta. Už visas be juoko praleistas dienas kalnuose, pasalose, ligoninėse, rikiuotėse.

Prasideda „atchadniakas". Velniškai norisi valgyti. Bet žinome: pavalgysi - nutrauksi „kaifą", todėl darome „pasivijimą", narkomanų žargonu tariant, „vėl kalame kasiaką ant trijų".

Kartais apsirūkę puolame į melancholiją. Pamiršę savo vyriškumą, nesigėdydami vienas kito, verkiame, minėdami sužeistuosius, žuvusiuosius. Prisimename jų priešmirtines agonijas ar sudraskytų kūnų vaizdus. Liejame atvirai ašaras, „užspaustas" tada, kai turėjom verkti, bet neverkėm, norėdami pabrėžti savo vyriškumą.

Keikėm tokį gyvenimą ir tarnybą - visi sąjungoje, namuose, tarnauja, tik mes kaip baudžiamasis dalinys. Valkiojamės po kalnus, šaudomės, mušamės. Maitina kaip kiaules, gyvename kaip katorgininkai. Namie tarnautumėm, tai nebūtų apmaudu ir žūti, o čia nežinia už ką galvas guldom. Atostogas paskelbia, bet nė vieno neišleidžia. Man per vienerius metus Afganistane tris kartus skelbė atostogas, bet namie nebuvau nė karto. O padėkas nuo skyriaus iki pulko vado, kurių buvo prirašyti du lapai, - lai susikiša... Karste man jos bus nereikalingos!

Kiti tarnauja Sąjungoje, degtinę geria, ... ir namo kas pusę metų važiuoja. Demobilizuojasi, taip ir nesužinoję, už kurio galo AKS-74 automatas imamas.

Pasiguodę vieni kitiems, aprimdavome, išliedavome širdgėlas, ir „kaifui tolstant" pasidarydavo gėda dėl savo „suskystėjimo". Natūralų atvirumą po truputį imdavo stumti lauk dar vaikiškai suprantamas vyriškumas.

PASIRUOŠIMAS...

Atkelta iš 2 psl.

sąjungos vaidmuo? Koks jis turėtų būti ateityje?

Kad kongresas būtų sėkmingas, VIII PLJ kongreso ruošos komitetas ragina būsimus atstovus kuo anksčiau pradėti ruoštis kongresui, apgalvoti galimus projektus, kad kongrese kuo geriau pasireikštų jo dalyvių sugebėjimai. Programoje taip pat bus stengiamasi kaip galima daugiau pasinaudoti vyresnės kartos atstovų patirtimi ir žiniomis, sukauptomis dirbant Lietuvoje ir užsienio lietuvių telkiniuose.

PLJS pirmininkas Paulius Mickus š. m. rugsėjo 27 d. susitiko su Respublikos Prezidentu A. Brazausku jo vizito metu Niujorke. Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos susitikime su Lietuvos valstybės galva PLJS pirmininkas pakvietė Prezidentą apsilankyti kongrese ir užtikrinti Lietuvos valstybės paramą šiam reikšmingam įvykiui. Paulius Mickus kartu kvietė Prezidentą arčiau susipažinti su kongreso ruošos darbais, vykstančiais Lietuvoje. Tuo tikslu artimiausiu metu Vilniuje su Prezidentu Brazausku susitiks kongreso Lietuvos porogramos koordinatorė Rūta Kalvaitytė.

PL Jaunimo S-ga

MŪSŲ MIRUSIEJI

A. † a. Vytautas Kmitas

Vytautas Kmitas
-1914.1.1-1993.10.14

Vytautas gimė 1914 m. sausio 1 d. Parafionove. Naujų Metų kūdikis buvo apdovanotas gabumais, kurie atsiskleidė gana anksti, besimokant Aušros berniukų gimnazijoje Kaune. Pavyzdingam mokiniui mokomieji dalykai buvo, matyt, lengvai suprantami ir gerai sekėsi, o ypač matematika ir sportas. Vytautas mėgo sportą, pasižymėjo irklavime, lengvasvorių ir sunkiasvorių dviviečių ir keturviečių varžybose. 1935-1938 metų laikotarpiu iškovojo nemažai medalių, o 1938 m. Tautinėje olimpiadoje laimėjo aukso medalį ketveriukėje.

Gabumų netrūko ir meno šakose. Talentą muzikai ir dainai (turėjo malonų baritono balsą) buvo paveldėjęs iš tėvo, kuris be savo tiesioginio darbo Žemės banke, vargonavo Šaričių bažnyčioje ir, vėliau sovietmečiu, bažnyčioje prie Aušros Vartų.

Vytautas lankė Kauno konservatorijos pianino klasę, būdamas moksleiviu ir dar kurį laiką jau įstojęs į Vytauto Didžiojo universitetą Kaune. O kad galėtų užsidirbti kiek kišenpinigių, „pasirodydavo" kaip statistas Lietuvos valstybinio teatro scenoje.

Nežiūrint polinkio menui, neatsispyrė matematikos ir tiksliųjų mokslų traukai. Universitete studijavo inžineriją ir dalyvavo Plieno vyrijos veikloje. Studijos, darbas ir aktyvus dalyvavimas sporte pareikalavo daug laiko ir jėgų koncentracijos. Reikėjo ko nors atsisakyti. Auka tapo muzika, kuri, pasiekus 9 konservatorijos kursą, reikalavo vis didesnio atsidėjimo ir ilgų valandų lavinimuisi. Betgi muzikos neapleido, ir turėdamas atvangos valandėlę, mėgdavo prisėsti prie pianino.

1940 m.vedė Eleną Poželaitę ir šeimyniame gyvenime susilaukė dukrų Birutės ir Aldonos. Jaunavedžiams neilgai teko džiaugtis ramesniu gyvenimu. Birželio 15 dieną sovietai okupavo Lietuvą. Viskas pasikeitė. Iškilo skaudi problema: pasilikti tėvynėje ir bandyti kaip nors egzistuoti nepritariant tuometinei politinei santvarkai arba pasitraukti į Vakarus ir pasirinkti nelengvą išeivio buitį. Nesuderindama savo pažiūrų su valdžios peršama politika ir ideologija, jaunoji šeima nutarė 1941 metų pradžioje laikinai pasitraukti Vokietijon. Kaip ir daugelis, ji tikėjo, kad tėvynės okupacija neilgai truks.

Vytautui tai sudarė daug keblumų. Inžinerijos studijos nebuvo baigtos - jas tęsti teks svetimame krašte svetima kalba neįprastoje, nepažįstamoje mokslinėje sistemoje. Ir vėl dėka sugebėjimų ir darbštumo jam pavyksta įstoti į Charlotteburg'o universitetą Berlyne ir jį baigti 1944 metais. O įsigijus diplomą lektoriauti, tapti savo buvusių profesorių Beck ir Schone asistentu ir rašyti daktarato tezę vidaus degimo variklių specialybėje. Tezės apginti nebepavyko dėl artėjančio sovietų fronto 1945 metais.

Žmonai jau anksčiau pasitraukus į Freiburg im Breisgau/Schwarzwald'e, Vytautas su paskutiniaisiais pabėgėlių ešelonais apleido Berlyną. Freiburge dirbo UNRA, o iškilus emigracijos klausimui, pasirinko Australiją. 1949 m. gegužės 30 d. laivu „Skaugum" su šeima atplaukė į Melburną ir atsidūrė Bonegilos stovykloje. Čia pradėjo atlikti dvejų metų darbo prievolę vairuotoju. 1950 m. prieš pat Kalėdas jam pavyksta gauti leidimą persikelti į Adelaidę, kur jau buvo apsigyvenusi žmona su vyriausia dukrele Birute. Čia jis dirbo braižytoju Pietų Australijos konstrukcijos departamente (S.A. Department of Works).

Adelaidės universitetui pripažinus jo diplomą, buvo priimtas į Australijos inžinierių draugiją. Toliau sekė darbas inžinerijos firmoje T.O'Connor & Sons, o kiek vėliau perėjo į Pietų Australijos statybos departamentą (S.A. Public Buildings department), kur dirbo vyriausiuoju projektavimo inžinieriumi.

1993 m. spalio 14 d. nutrūko gyvenimas tokio aktyvaus žmogaus, kuris įdėmiai sekė technikos pažangą, mėgo meną, buvo Adelaidės lietuvių inžinierių ir architektų draugijos narys steigėjas, įnešęs savo indėlį į jos veiklos barus.

Jei kas paklaustų, kuo žmogus tampa nemarus - reikėtų gal atsakyti „savo įspaustais pėdsakais bendruomenėje ir pavyzdžiu šeimai, giminėms, draugams ir pažįstamiems." Vytautas turėjo daug malonių ypatybių - pasižymėjo pareigingumu, darbštumu, nekandžiu humoru, paslaugumu ir prielankumu kitiems. Toks jis išliks mūsų atmintyje.

Isolda POŽELAITĖ-DAVIS

A. † a. VERONIKA JONAVIČIŪTĖ-GURSKIENĖ

Spalio 24 d. savo namuose, Netley, S. A., mirė a. a. Veronika Jonavičiūtė-Gurskienė.

Velionė buvo gimusi 1931 m. Kaune. Karo metu, pasitraukusi Vokietijon, Jonavičių šeima gyveno Eichstatt'e, Bavarijoj. 1948 m. atvyko į Australiją. Apsigyvenus Adelaidėje, Nika, kaip daugelis ją vadino, tuoj įsijungė į tautinių šokių grupę, priklausė skautėms. Kurį laiką dirbo „Pope" fabrike. 1954 m. ištekėjo už Kazimiero Gurskio. Jiedu susilaukė sūnaus Tado ir dukters Reginos, kurie jau yra sukūrę šeimas.

Spalio 29 d., atlaikius už jos vėlę gedulingas mišias St. Francis Xavier katedroje, jos kūnas palydėtas į Adelaidės Centennial Park kapines, kur palaidota jos vyro, Kazimiero, kape.

Elena VARNIENĖ

Informacija

SPAUDOS SĄJUNGOS SUSIRINKIMAS

Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sajungos narių metinis susirinkimas įvyks šių metų lapkričio 21 dieną, sekmadienį, 4 val. p. p., Sydnėjaus lietuvių namuose, 16-18 East Terrace, Bankstown.

DARBOTVARKĖJE:

1. Praeito metinio susirinkimo protokolo tvirtinimas.
2. Metų, pasibaigusių 1993 m. birželio 30 d., apyskaitos, direktorių ir revizoriaus pranešimų tvirtinimas pagal Sajungos įstatus.
3. Kiti reikalai, kuriuos pagal Spaudos Sajungos įstatus galima iškelti susirinkime.

Susirinkimo nariai, kurie turi kitų narių įgaliojimus(proxies), turi juos įteikti Spaudos S-gos raštinei 16-18 East Terrace, Bankstown ne vėliau kaip 24 valandas prieš susirinkimo pradžią.

Iki nominacijų užsidarymo gautos sekančios nominacijos į Spaudos S-gos Valdybą:

A. Dudaitis - siūlė V. Patašius, parėmė A. Laukaitis,
S. Skorulis - siūlė V. Patašius, parėmė A. Laukaitis.

Lietuvių Bendruomenės Spaudos S-gos Valdyba

MELBOURNE

PRANEŠIMAS

Norintieji mokytis lietuvių kalbos Melbourne 1994 metais, užsiregistruokite.

Jau prasidėjo Victorian School of Languages (VSL) mokinių registracija 1994 mokslo metams. Veikia dvi lietuvių kalbos klasės, į kurias priimami 7-12 skyrių gimnazistai bei suaugusieji. Mokyklos vadovybė ragina kuo greičiau užsiregistruoti norinčiuosius kitais metais mokytis svetimos kalbos. Lietuvių kalbos klasėms tai itin svarbu, nes joms grėsia uždarymas.

VSL vadovybės nuostatu, tik klasės, turinčios bent po 15 mokinių tegalės toliau veikti. Mes, lietuviai, privalome rimtai susirūpinti, kad neprarastumėme vienos klasės. Turime kuo greičiau sudaryti atitinkamus mokinių skaičius. Tad nedelskite užsiregistruoti tie, kurie norėtų 1994 metais mokytis lietuvių kalbos.

Registracija vyksta Victoria School of Languages, Story Street, Parkville, šeštadieniais 10.30 val. ryto. Dėl tolimesnės informacijos skambinkite VSL tel.: 348 1720.

Ieva ARIENĖ, mokytoja

PRANEŠIMAS

Melbourno Lietuvių klubo metiniame susirinkime buvo pranešta, kad į 1993-94 metų valdybą buvo išrinkti sekantys Klubo nariai: Benius Beržanskas, Feliksas Sodaitis, Kęstutis Lynikas.

Naują valdybą sudaro:

Pirmininkas: Vladas Bosikis, 43 Mc Crae Rd., Rosanna, 3084, tel. 458 1637;

Sekretorius: Kęstutis Lynikas, 8 Teak Court, Doncaster, 3108; tel. 848 5663;

Klubo iždininkas: Feliksas Sodaitis, 28 Argyle St., Chadstone, 3148, tel. 569 9578;

Baro iždininkas: Algis Kairaitis, 1 Sherwood Crt., E. Doncaster, 3108, tel. 842 3403 ;

Parengimų vadovas: Albinas Savickas, 43 Belford št., Syt. Albans, 3021, tel. 367 7873;

Ūkvedys: Benius Beržanskas, 26 Raynes St., Balwyn, 3103, tel. 857 6024;

Valdybos narys: Narcizas Ramanauskas, 95 Vicki St., Forest Hill, 3131, tel. 877 4570;

Vicepirmininkai: Algis Kairaitis ir Kęstutis Lynikas.

Kandidatai į valdybą: Algis Karazija, ir Zigmas Augaitis.

MLK Valdyba nori priminti ir paraginti, kad visi klubo nariai privalo laiku susimokėti nario mokestį, kadangi nesusimokėję nario mokesčio rizikuoja nario teisių ir privilegijų praradimu, ką valdyba žada netrukus įvykdyti. Ne klubo nariai lankytojai privalo registruotis svečių knygoje ir turi būti rekomenduoti klubo nario. Taisyklių nesilaikymas gali pakenkti klubo licenzijai.

ML Klubo Valdyba

SALE
Visi į SALE!

Prieškalėdines pamaldas, Kariuomenės šventės ir Sale seniūnijos 40 metų minėjimas vyks lapkričio 27 d. 12 val.

Pamaldas aukos kun. dr. P. Dauknys seselių Our Lady of Sion bažnyčioje, 341 York Street, Sale.

Po pamaldų minėjimas vyks 12 Trood St., Sale.

Bus įdomi naujo svečio paskaita, pasidalinsime Kūčių plotkelėmis.

Rinksime aukas vietinei spaudai paremti.

Bus turtinga loterija ir bendros vaišės. Laukiame iš toli ir iš arti, ypač tų, kurie čia gyveno ar dirbo, o vėliau išvyko kitur. Tad, iki malonaus pasimatymo Sale seniūnijoje.

SENIŪNĖ.

SYDNĖJUJE
„Dainos" choro metinis koncertas

Maloniai kviečiame mielus tautiečius ir visus dainos mėgėjus į Syd. lietuvių choro „DAINA" metinį koncertą, kuris įvyks gruodžio 5 d. 2.30 val., Sydnejaus lietuvių klube 16-18 East Ter., Bankstown'e.

Choro valdyba

PRANEŠIMAS

ALB Sydnėjaus apylinkės metinis susirinkimas įvyks š. m. lapkričio 28 d (sekmad.) 2.00 val. popiet Lietuvių klube 16-18 East Terrace, Bankstown.

Dienotvarkėje: 1) Susirinkimo atidarymas; 2) Mandatų komisijos tvirtinimas; 3) Prezidiumo tvirtinimas; 4) Praeito susirinkimo protokolo skaitymas; 5) Ataskaitiniai pranešimai - valdybos pirmininko, iždininkės ir revizijos komisijos; 6) Apylinkės valdybos rinkimas; 7) Diskusijos dėl pranešimų ir apyskaitų tvirtinimas; 8) Organizacijų ir draugijų veiklos pranešimai; 9) Mandatų komisijos pranešimas (A.V. rinkimų rezultatai); 10) Einamieji reikalai; 11) Susirinkimo uždarymas.

ALB Sydnėjaus apylinkės valdyba

AUKOS „MŪSŲ PASTOGEI"

1. A. Viknius	Tas.	$ 15.-
2. E & V. Stagiai	Vic.	$ 5.-
3. S. Montvydas	NSW	$ 20.-
4. B. Barkus	NSW	$ 15.-
5. J. Abromas	NSW	$ 10.-
6. S. Dabkus	NSW	$ 15.-

Nuoširdžiai dėkojame už aukas.

Red.

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

Klubo narių vaikams iki 12 metų ruošiama Kalėdų eglutė, kuri įvyks 19.12.93 (sekmad.) 2 val. p. p.
Vaikus registruoti klubo raštinėje iki 5.12.93

Klubas rengia tautiečiams bendras Kūčias, kurios prasidės 7.30 pm. (Kūčių vakare, 24/12/93)
Registruotis klubo raštinėje iki 17.12.93 (Penktad.)
Kaina $ 17.00 asmeniui.

Padėka p. p. A. & C. NOBLE aukojusiems klubui $ 62.00.

1995 Churchill Fellowships for overseas study

The Churchill Trust invites applications from Australians, of 18 years and over from all walks of life who wish to be considered for a Churchill Fellowship to undertake, during 1995, an overseas study project that will enhance their usefulness to the Australian community.

No prescribed qualifications are required, merit being the primary test, whether based on past achievements or demonstrated ability for future achievement.

Fellowships are awarded annually to those who have already established themselves in their calling. They are not awarded for the purpose of obtaining higher academic or formal qualifications.

Details may be obtained by sending a self addressed stamped envelope (12 x 24 cms) to:

The Winston Churchill Memorial Trust
218 Northbourne Ave, Braddon,
ACT 2601.

Completed application forms and reports from three referees must be submitted by Monday, 28 February, 1994.

NUMATYTOS SIUNTINIŲ IŠSIUNTIMO DATOS
1994 M.:
1) Sausio 29, 2) Kovo 5, 3) Balandžio 23, 4) Birželio 11, 5) Liepos 23, 6) Rugsėjo 3, 7) Spalio 22, 8) Gruodžio 3.

Siuntiniai į Lietuvą išsiunčiami kas 6 savaitės

ŽEMIAUSIOS KAINOS

AUKŠČIAUSIAS PATARNAVIMO STANDARTAS
Dėl smulkesenės informacijos kreiptis į Kristiną

Artimiausios siuntos 1993m.: gruodžio 4.

AGENTAI:
ADELAIDE (08) 231 9664, BRISBANE (07) 287 4339, CANBERRA (06) 297-2506, MELBOURINE (03) 363 8346, NEWCASTLE (049) 517 437.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius Bronius Žalys. ❄❄❄ Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 790 3233
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Prenumerata metams $ 35 Užsienyje paprastu paštu $ 50 N. Zelandijoje oro paštu $ 65
Užsienyje oro paštu $ 90